

Nro. 22.

**A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indult Bétsből Kedden Martius 15-dik napján 1813-dik
esztendőben.

Frantzia Birodalom

A' Törvényhozó Tanátsnak Februárius 25-dikén tartott ülésében a' Fr. birodalom jelenlévő állapotjának, mivóltát terjesztette a' belső dolgokra ügyelő Minister ezen gyűlés' eleibe, Ezt a' néhány árkusokra telő gyökeres előadást ilyen fontos kifejezésekkel végezte a' Minister: —,

„Anglia annyi hajót építtethet, 's annyi számú seregeket tarthat, a' mennyit akar; kereskedését úgy intézheti - el, a' mint jónak lenni találja: de mi is hasonló just akarunk ezen tekintetben tartani. Ha azta' békességes feltételt akarja Anglia titkosan réánk taszítani, hogy hajós csoportjainkat tegyük semmivé, hogy 30 Líneahajónál többet ne tartsunk; vagy hogy olyan ke-

restedési alkunak írjuk alája nevünket, melly a' mi hasznunkat ellenkezik: a' mi Császárunk semmi ilyen békességet nem fog nevének aláírása által soha megerősíteni; és ezt egy Frantzia sem fogja kívánni. Mi kívánjuk a' békességet: de ha csak ilyen feltételek alatt nyerhetjük azt meg, így jobb lesz folytatnunk a' hadakozást; így minden háborús esztendőben nevelni fogjuk tengeri erőnket, a' nélkül, hogy az ellenség abban minket megakadályoztathasson. —

„A' mi szárazon lévő hadi erőnk áll: a' Császári testőrző seregből, melyben 20 Regementek és 44 Swadronok vannak; 152 vasas és 37 könnyű gyalog Regementekből, avagy 945 Frantzia Batalionokból; 15 ártillerista Regementekből; 30 táborig szekeres Batalionokból: 90 lovas Regementekből, mellyek között egyegy 8 Kompániát foglal magában; 4 Helvétus Regementekből, 6 egyéb idegen Regementekből; és sokféle colonialis Batalionokból. —

„A' hadi és politikai történetekről semmit sem beszéllek ezen alkalmatossággal; ahhoz, a' mit ezek felől már tudtok, és a' mit a' Császár kevés szavakkal, de igen mélységes értelemmel, előtetek elmondott, én semmit nem adhatok.“

Amsterdam Febr. 27-dikén: — „Itt (ezek olvastatnak az Amsterdami újságban) egy esküvés tudódott - ki, mellynek a' közönség' megháboríttatása és a' mostani Országlószék' megváltoztatattatása volt a' célzása. Leg előbb egy *Maas* nevű, penzióon lévő Kapitány szövetkezett össze ezen célra *Jongh Tamás* nevű emberrel, 's az után *Valentyn* nevű vendégfogadóst, *Ihle* nevű Brigadérost, *Verschur* nevű Kereskedőt, 's Or-

vos Doktor *Lemont* is belé vonta az özszeesküvésbe. Gyűléseiket a' *Valentyn* házában tartották, kinek abban állott különös foglalatossága, hogy a' zsóldon lévő nemzeti testőrző tisztektől kipuhatolja, hogy valyon találatnak. é közöttök olyanok, a' kikhez a' támadáskoz bízni lehessen. *Ihle* annak kitanulásán iparkodott, hogy valyon a' zsóldos nemzeti testőrzőknél van-é töltés. *Verschur* támadásra ingerlő beszédeket tartott, 's két olyan személyeket tanúlt-ki 's jelentett-bé, a' kik az *Orániai* Háznak nagy pártfogói lévén leg alkalmatossabaknak találatattak arra, hogy a' revoluziót kormányozzák. Doktor *Lemon*, Zsidó származású ember, külömbkülömb plánumok eránt tartott *Maassal* beszélgetést, 's arra ajánlotta magát, hogy a' városnak azt a' részét, melyben a' Zsidók laknak, tsendességben fogja tartani. A' támadásnak Febr. 12-dikén kellett volna kiütni; jeladásúl a' költsönözó háznak meggyujtatása szolgált volna. A' bűnösökre Febr. 22-dikén mondattatott-ki az ítélet egy arra kineveztetett Katonai Biztosság által. *Maas* és *Jongh* halálra, és vagyonaiknak elvesztésekre — *Valentyn* és *Ihle* 5 esztendei fogságra és 2000 Frank fizetésre — *Verschur* és *Lemon* pedig 3 esztendei fogságra 's 500 Frankoknak fizetésére ítéltettek."

Hamburgból így írnak: — „Itt fontos zendülés történt Febr. 24-dikén, mellyet a' nép között az Oroszoknak közelítése felől elterjesztetett hírek okoztak. A' Prékfektusi testőrzőseregnek egy osztálya, melly az ármádához vala rendeltetve, éppen hajóra akarván ülni, hogy az Álbis vizén *Haarburghoz* evezzen, a' nép ellene szegezte magát az ő elevezésének, 's az ott közel álló strá-

zsákat és fegyveres vámosokat, a' kik magokat közben venni iparkodtak, attól eltartóztatta, azokkal rútol bánt, mellynek vérontás lett a' kimenetels, a' mellyben néhány emberek elestek és sokak megsebesedtek. Azután még több nép gyülekezett össze, rész szerént a' kikötőhelyben, a' hol a' vámok, és a' ki 's bé jövő árú portékáknak lerakodó magazinumaik vannak, rész szerént az úgy nevezett Altonai kapunál, rész szerént pedig az úttzákon. Az egyenként előtállt katonák megtámadtattak, megverettettek, 's egyéb méltatlanságokkal illettettek; az Altonai kapunál lévő vámosok' háza, a' hol a' bé és ki-menők igen szorosán meg szoktak vizsgáltatni, melly már rég óta nagy békételenkedést okozott a' nép között, valamint szintén a' sorompók, palizádok 's egyéb e'félék, letépettettek, a' vámház' ajtai és ablakai, mellynél a' szekeresek megállítatni és megvizsgáltatni szoktak, béverettettek, 's több e'félék. A' városban találtató katonaság azonközben, de a' melly leg feljebb is 300 emberekből állott, össze gyülekezvén, 's egy Huzzár Svadron, melly a' Dánus országfőszéktől segítségül kéretett 's küldetett, megérkezvén, ezek a' tsendességet végezetre este felé helyre állították, melly az éjjel nappal széllyel járó strázsák által még fenntartatik. Ezen történetre 's meg arra nézve is, hogyha talám való-sággal is közelgetni találnának a' városhoz az Orosz seregek, azt határozta a' Hámburgi Tanács, hogy 6000 polgárok fogjanak fegyvert, kiknek egy részek Febr. 25 dikén már ki is állott vala. Hogy a' lakosoknak, a' köztök elterjesztett nagyított hírek által okoztatott nyughatatlan-

kodása eloszlattassék, ilyen Hirdetés intéztetett még Febr. 24-dikén estve hozzájuk: —,

„A' Politziának tudtára esett, hogy a' Berlini Postának elkésése, arra a' fogásra szolgálta-tott némelly rossz gondolkodású embereknek alkalmatosságot, hogy az Orosz seregeknek Hamburg felé való jöveleteket elhíreljék. Ebből az egy gondolatból, minekutánna azt a' publicum egyszer elméjébe vette volna, ezerféle egyéb izetlen gyávaságok következtek, a' mellyek néminémű hitelre is kaptak, de a' mellyeknek minden okos ember szemei előtt el kell a' megfontoltatás és a' dolgok' valóságos mivoltoknak megismerése által oszlattatni: —,

„Tudniillik: az Odera, a' Német és Balticum tengerek között fekvő földön (*mind ezek még Febr. 24-dikén mondódtak*) semmi reguláris Orosz sereg nem találtatik, minthogy semmi ellenséges sereg nem intézte útját erre felé; Sándor Császár a' fő armádájával egyetemben, még a' Warsaui Hertzegegségben van; egyéb szakasz seregei a' Vistula mellett lévő erősségeket tartják szemmel, mellyekben számos Frantzia tsapatok találtatnak; az az egyetlen Orosz armáda, a' melly előre nyomult, a' Vice Király ő Csász. Hertzegegségével áll szemben, és nintsen olyan állapotban, hogy valamit tsinálhasson ellene; *Stettin, Cüstrin, Frankfurt, Crossen, és Glogau váraik* még mind a' Frantziák hatalmában vannak, még minden felé szabad közösüléssel bírnak: s még nem is tett semmi próbát az ellenség, hogy az ő közösülések' útját elvághassa; 800 vagy 1000 Kozákok a' *Stettini* Frantzia őrző se-

reg által a' környéken lévő falukból elkergettet-
vén, által jöttek *Swedt* mellett az Oderán, 's elő-
nyomúltak Berlin felé; ezek állították - meg azt
a' posta szekeret, a' melly tegnap ide Hamburg
ba megérkezett, de megértvén, hogy a' *Castig-
lionei* Hertzeg Berlint 6000 emberekkel elfoglal-
va tartja, 's hogy Spandauban jó készületű őrző
sereg légyen, azonnal vissza tértek sietséggel;
Azt mondják, hogy *Swedt* felé folytatták hátrá-
lássokat, melyhezképpest a' Stettini vagy Cüs-
trini őrző seregből 200 ember elvághatta volna
ott (*Swedtnél*) az útjokat. —

„Ennyiben áll a' szoros igazság, melly felől
a' Politziai előljárókat a' több felőlről érkezett
levelek és az útasok tudósították. Meg kell
győződni a' felől mindeneknek, hogy egy olyan
folyóvízen, a' millyen az Odera, és a' mellynek
minden várai Fr. seregekkel megrakattatva van-
nak, semmi féle ellenséges seregek által jönni
nem mérészelhetnek, a' nélkül, hogy előre bátor-
ságossá tegyék magokat a' felől, hogy ha a'
környűállások kívánják, vissza mehesenek, 's hogy
oly készületet hozzanak magokkal, hogy megélhes-
senek, 's magokat védelmezhessék. Az a' sereg,
a' melly ilyen előrevaló vigyázás nélkül jőne
által ezen víznek innenső vidékeire, ki tenné
magát annak a' veszedelemnek, hogy a' Berlin-
ben lévő sereg, a' Magdeburgban formáltatott
szemmeltartó sereg, 's a' Pomerániában találta-
tó seregek által, körül vétettessék. —

„Néhány Kozákok az e'féle igazságoknak
meghatározásában nem szolgálhatnak ellenveté-
sül; ezek tsak az olyan lakosokra nézve rettene-

tesek, a' kik a'féle holmival bírnak, a' mi jó a' Kozákoknak, minthogy ezeknek jó kedveket csak szüntelen való ajándék által lehet fenn tartani. —

„Ez az együgyű előadás csak oda czéloz, hogy mind azok a' hírek eloszlattassanak, melyeket a' nagyító beszéd szűlt, 's a' mellyeket a' könnyen hívő emberek könnyen elméjékbe vesznek. Tehát minden ember legyen nyugodalomban a' képzelt veszedelmekre nézve; bízzanak az előjárókra a' tsendességnek fenntartatását 's egy oly ellenségnek visszakergettetését, *kit a' természet és klíma, többé nem segítenek.* —

„Tsendesség és bizodalom — 's mindenek jól fognak menni.“

Báró *Carra - Saint - Cyr* a' 32-dik katonasági tály' vezére *Hámburgban*, ilyen levelet vett az Albisi szemmeltartó ármáda' fő vezérétől *Magdeburgból*: —,

„Generális Úr! Éppen most esik értésemre, hogy *Hámburgban* rebellis mozdulások történtek legyen. Az Úr helyben mingyárt rendeljen egy Hadi Biztosságot azoknak haladék nélkül való megítéltetésekre, a' kik elfogantattak. A' bűnösöknek 24 óra alatt meg kell ítéltetni és bünteteni. Nékem nints semmi kétségem a' *Hamburgi* lakosoknak jó indulatjok félől, és a' felől, hogy a' támadók idegenek. Csak azt saj. állom, hogy miért nintsen felállítottva a' polgári testőrző sereg, a' melly kétség kívül el nyomta volna a' támadókat, és fenn tartotta volna a' tsendességet. Mondja-meg az Úr ezen seregrek, hogy nékem bizodalom van hozzá, és nem ok nélkül hiszem azt, hogy meg fogja érdemelni bi-

zodalmamat. Én seregeket küldök az Úrnak; Wéselből is fognak más seregek oda küldettetni. Jaj lenne annak a városnak és közönségnek, a melly megpróbálná azt, hogy magát az engedelmesség és törvények alól kivonja! Rettenetes büntetés fogna arra következni, és mindeneknek például fogna szolgálni. Költ Magdeburgban, Febr. 26-dikán, 1813. —,

„Gróf Lauriston, az Albisi szemeltartó armáda fő vezére.

Februárius 26-dikán egy Orosz kémét fogatott el a Hamburgi Politzia, a kit már 23-diktól fogva tartott szemmel. Ki jövén, hogy küldetve légyen, katona biztosság eleibe állított, és 27-dikben délutáni ötödfél órakor agyonlövetett. A sententia kifüggesztetett az úttzákön. Nevezetes dolgokat vallott ki az ember.

A Magdeburgi újságban íratatik, hogy a Westphaliai 2-dik Huszár Regimentből némelly emberek elszökvén, a belső bátorságra ügyelő katonaság által úzóbe vétették, 's már vagy tizenheten elfogattak volt. *Rappermann* nevű Hadnagyot is elfogták, ki a Huszárokat az elszökésre vette. Ez a dolog a Blankenburgi vidéken történt. A Hadnagyot *Quedlinburg* mellett Febr. 26-dikán találták meg és fogták el.

A *Berlini* újság jelenti, hogy Febr. 25-dikén estve a Meklenburgi és Pruszsus határ szélre *Dömötz* nevű helységhez egy előljáró *Franzia* tsapat érkezett volt meg, a melly ott 6000 emberek számára tsinált szállásokat, a kik az Albisi tartalék armádától jöttek oda ezen víz jobb partjára által. Agyút is sokat vártak más nap, ugyan oda.

Párisban e'képpen írt a' *Journal de l'Empire* Mártzius 3-dikán: —,

„A' Császár minden órán el fog utazni *Antwerpiába*, az ott lévő hajós seregek meg szemlélésire; onnét *Amsterdámba* veszi útját; meg nézi a' *Helderen* (Hollandia tartzmányának északi szegletén, tsútsán) épült sántzokat 's a' *Texeli* kikötőhelyben lévő hajókat; innét *Groningán*, *Münsteren*, *Osnabrückön*, és *Brémán* által *Hamburgba* menvén, mind ezek után végezetre *Magdeburgba* megyen a' maga fő hadi szállásával.“

Moguntziából ezeket írták Mártz. 5-dikén: — „A' *Frantzia* seregek szünet nélkül takarodnak itt a' *Rénuson* által *Frankofurtum* felé. Egy nap sem telik - el a' nélkül, hogy leg alább is 1500 vagy 2000 ember által ne menne. A' sok ágyú és munitzió is szünet nélkül foly által a' nagy ármádához. Itt *Moguntziában* azzal a' kedves reménséggel ketsegtetik magokat ez emberek, hogy *Napoleon Császárt* még e' folyó hónapban látni fogják.

Hasonlót írnak *Insbruckból*, a' hol az *Olasz* országból jövő szekerek *Augsburg* felé folytatják útjokat egymást érve. Mártz. 2-dikán 8000 ember utazott ott által.

Éppen így hangzanak a' *Mártzius* 1-ső napján indult *Wéseli* levelek is: — „Az ólta, úgy mond, hogy a' jégnek elmenése után a' hídát a' *Rénus'* hátán megtsinálták, minden nap egymást érve takarodnak rajta által az ágyúk és munitziós 's egyéb táborigi szekerek. Az ártillériát béreslovak viszik *Magdeburgig*; az azokhoz tartozólovakat pedig, hogy el ne tsigázódjanak addig míg reájok szükség leszen, vezetéken viszik az ágyústajgák mellett. Az az ártilléria, mely itt most által takarítottatik, jóval fellyül haladja a' tavalyit.

Prussia.

A' Berlini újságnak Martz 6-dikán költ darabjában e'képpen beszéltek elő az Orosz armáda oda való bemenetelének históriája; —,

„A' lefolyt 12 napok alatt igen szorongató, 's csak nem az ostromoltatáshoz hasonlító állapotba vala fő városunk helyhezietve, mellyre a' következő környülállások szolgáltatnak alkalmasosságot. Mint tudva van, egy Orosz könnyű lovas tsapat az Oderán még Februárius elején általjövén, lassan lassan Berlin felé közelített. Ennek vezére Generális Czernitsew Febr. 20-dikán egy recognoscirozást tévén, kevés ellentállás után egész Berlin kapujáig jött, 's ezeket megnyílván és csak gyenge őrizet alatt találván, ezen néhány előljáró Kozák csoportok a' város' közepéig bétsaptak, elszéledve az úttzákonyargalódtak, 's némelly előtalált Frantzia katonákat elfogtak, vagy fegyveréből kivetkőztettek. Ezen kevés Kozákok ugyan nem soká eltávoztak, hanem ilyen véletlen megjelenések által nagy felindulást 's a' Frantzia seregek között nagy mozgást okoztak. Az akkori Fr. Kormányzó (M. Augereau) szükségesnek találta szoros védelmező eszközökhöz nyúlni; a' kapuk bezárattak és bérakattak, a' kastély és Királyi palota eleibe, a' piatzokra, és az úttzákra, ágyúk 's munitziós szekerek állítottak ki; az őrző sereg éjjel napot fegyverben töltött-el rész szerént az úttzákony rész szerént pedig a' lakosoknak házaikban, töltött puskával, 40, 100, 's 200 ember lévén egyegy házhoz rendeltetve: —

„Febr. 20-dikán, az alatt, míg a' Kozákok a' városban voltak, a' népesebb úttzákony még ágyú 's puska lövések is estek, mellyek által több polgáraink megölettettek vagy megtsonkítottak; mások ismét, kik az estvének békövetkezésével a' Frantzia strázsáknak kiáltásaikra felelni nem tudtak, életekkel fizettek tudatlanságaikért. Valami egyéb nagy szerentséttenség csakugyan nem történt, 's a' rend és tsendesség meg nem romlott. —

„Néhány napokkal ezen történetek után, minekutánna t. i. a' Wittgenstein ármádájának egy része a' Gen. Májor Herizeg *Repin* vezérlése alatt az Oderán által jöven Berlin felé kettőzött sebességgel előnyomult volna, ezt hadi módon védelmezni nem találta tanácsosnak a' Vice Király, hanem Mártz. 4-dikére virradó éjjel kivitte innét seregeit, 's helyébe reggeli 5 órakor Orosz Generális *Czernitsew* az előljáró Orosz sereggel béekezett, a' kit követtek 10 óra tájban Diebitsch, Benkendorf, 's több más Gen. Májorok, Kozák Generális *Rodjonow*, 's a' többi, a' melly így folyt délutánni 1 óráig, békességes jó rendtartással 's a' Berlini népnek nagy sokasága között, melly igen jó indulattal 's barátságos gazdálkodással fogadta az Orosz seregeket. Néhány csapatok 's ezek között a' Kozákok nem sokáig múltak a' városban, hanem utánuk indultak a' Frantziáknak, 's vélek való apró öszszetsapások után, foglyokat hoztak - bé közzülök Berlinbe. Febr. 5-dikén még több Orosz csapatok indultak ki Berlinből hadi munkáiknak folytatására, a' melly napon estvefelé az égre felemelkedő füstfellegzetek azt adták értésünkre, hogy a' Vice Királynak két napok előtt tett olyan ígérete mellett is, hogy e'féle kemény eszközök kéntelenség nélkül nem fognak elévétettetni, *Spandaunak* külső városi és környékei hamuvá tétettek. —

A' Frantzia seregek *Saarmundon* által *Szaksonia* felé vették hátrálássokat.

Báró *Linden* a' Westpháliai Követ, *Lefebvre* Frantzia Követségi Titoknok, és *Urquijo* a' József Spanyol Király Követségi Agense, Berlinből elútatván, Potsdám és Berlin között a' Kozákok által elfogattattak: de Sándor Császárhoz írt Gen. *Czernitschew*, hogy mitévő legyen vélek, és remérség van, hogy mint Követségi személyek elfognak botsáttani.

Dresdából Mártz. 7-dikén írták, hogy a' Fr. 7-dik szakasz ármáda vezére Gen. *Reynier* azon reggel oda érkezvén, úgy látszott, hogy védelmezni akarja a' várost; a' lovasság' béeitése e'

len az új város előtt pallizádok verettettek a földbe; az Albison lévő hídnak egyik bólthajtása elmínáztatott. Mártz. 5-dikén még *Görlitzig* mentek - ki a' Szakszoniai vígyázók: de azolta vissza vonták magokat a' *Bautzeni* halmokra.

Leg újabb újságok.

Egy magános levélben, melly Mártz. 11-dikén indult *Dresdából*, ezeket írják: —

A' *Dresda* városa oltalmára tétetett készületek, 's név szerént a' népnek az *Albis* hídja elmínáztatásáért való megboszsanzkodása, melyhez már hozzáfogtak vala, itt néminémű támadást okoztak. Tegnap estve egy *Frantzia* tiszt körül, ki a' hídon azon hely mellett állott, a' hol a' padimentomkövek felszaggattak vala, elébb egy néhány, azután több, 's végezetre igen sok lakosok özsze gyülekeztek, a' kik magokat ezen munkának egyenesen ellens szegezték. Kevés idő alatt az egész híd, a' mellette lévő piatz, és a' hídra jövő útza eltöltek emberekkel; kik igen lármáztak, és minden *Frantziákkal*, a' kik magokat megmútatták, rútul bántak. Mikor mára a' hídon semmi dolgok sem volt, a' *Gróf Brühl* házához seregelték özsze, melybe a' fő vezér (*G. Reynier*) beszállott vala, 's annak néhány ablakait behajgálták. Végezetre 10 óratájban lovas és gyalog katonaság gyülekezvén a' ház eleibe, a' nép ekkor minden további erőszaktétel nélkül eltávozott és eloszlott. Más nap egy Hirdetést intézett hozzá a' Királytól hátra hagyott Országló Biztosság. —

„Az *Olasz Vice-Király Lipsiába* megérkezett, a' hol veszedelmes nyavalyák uralkodnak, mellyekre nézve külömbkülömbféle hirdetések és tanátslásokat tétettek közönségessé, az elragadásnak elkerültethetése végett, az *Orvosi Előjárók*. —

„Meghatározott módon akarják tudni, hogy *Orosz Gen. Benkendorf* beszállott *Wittenbergába*: *Felső Lusátziában Königsbrückig* előnyomúttak a' *Kozákok*, a' melly 3 órányira van *Dresdától*.